

ALEKSANDRA SZYMAŃSKA

NOWE ODKRYCIA NA POMORZU GDAŃSKIM W ROKU 1968

W r. 1968 Muzeum Archeologiczne w Gdańsku wspólnie z Konserwatorem Zabytków Archeologicznych na województwo gdańskie przeprowadziło badania ratownicze i powierzchniowe na 47 stanowiskach archeologicznych znajdujących się na terenie województwa gdańskiego, w tym 17 badań ratowniczych, 28 badań powierzchniowych i 2 badania sondażowe. Badaniami objęto stanowiska: z okresu mezolitu i neolitu w liczbie 10, wczesnej epoki brązu — 1, kultury wschodniopomorskiej — 14, okresu późnolateńskiego i rzymskiego — 10 oraz wczesno- i późnośredniowiecznego — 12. Badania sondażowe przeprowadzone zostały na grodzisku wczesnośredniowiecznym w Będargowie, pow. Wejherowo¹ oraz na osadzie kultury pucharów lejkowatych w Kościelnej Jani, pow. Starogard.

Z ciekawszych obiektów archeologicznych, na których przeprowadzone zostały badania ratownicze, wymieniamy następujące stanowiska:

1. J u s z k o w o, pow. Gdańsk — osada kultury wschodniopomorskiej. Dalsza kontynuacja badań rozpoczętych w 1966 r.

2. L u z i n o, pow. Wejherowo — cmentarzysko grobów skrzynkowych kultury wschodniopomorskiej².

3. P r u s z c z G d a ń s k i — cmentarzysko z okresu późnolateńskiego i rzymskiego. Kontynuacja badań rozpoczętych w 1967 r. W czasie prac odkryto dalsze groby szkieletowe i ciałopalne.

4. J a n i s z e w o, pow. Tczew — badania ratownicze podjęte w 1967 r. na grodzisku wczesnośredniowiecznym.

5. S k a r s z e w y, pow. Kościerzyna — kontynuacja badań rozpoczętych w 1966 r. na grodzisku wczesnośredniowiecznym.

W skład niniejszego opracowania wchodzi też 7 pojedynczych, ciekawszych obiektów archeologicznych odkrytych przypadkowo bądź też ujawnionych drogą badań powierzchniowych, przeprowadzonych w 1968 r. Dotyczą one: 3 cmentarzysk kultury wschodniopomorskiej z miejscowości Łebno i Wysze-

¹ A. S z y m a ń s k a, *Badania sondażowe na grodzisku wczesnośredniowiecznym w Będargowie, pow. Wejherowo*, „Pomorania Antiqua”, t. IV, s. 363—382.

² B. W i ą c e k, *Z badań nad osadnictwem w wczesnej epoki żelaza na terenie Luzina, pow. wejherowski*, „Pomorania Antiqua”, t. IV, s. 247.

cino, pow. Wejherowo, oraz Pomieczyno, pow. Kartuszy, następnie grobu z okresu rzymskiego położonego w Skrzydlówku, pow. Kościerzyna, osady z okresu neolitu odkrytej w Maciejewie i Ciepłym, pow. Tczew, oraz osady wczesnośredniowiecznej z Radostowa, pow. Tczew. Należy także nadmienić, że zbiory Muzeum Archeologicznego w Gdańsku powiększone zostały w 1968 r. o pewną liczbę eksponatów otrzymanych w darze. Najciekawsze z nich, pochodzące z 5 stanowisk, zostały omówione szczegółowiej w niniejszym artykule (Gdańsk-Wrzeszcz, Kamionka Szlachecka, pow. Starogard, Luzino, pow. Wejherowo, Skrzydlówko, pow. Kwidzyn i Wyszecino, pow. Wejherowo). Ofiarodawcą pozostałych zabytków był m.in. Jan Bitel z Gdańska, który dostarczył wyrobów krzemiennych w postaci wiórów, skrobacza i odłupka krążkowego z okresu neolitu, ceramiki kultury pucharów lejkowatych, kultury wschodniopomorskiej i wczesnośredniowiecznej pochodzącej z grodziska w miejscowości Młynki, pow. Kartuszy. Ponadto Muzeum wzbogaciło się o brązowy wisior z azurowy z cmentarzyska z okresu wpływów rzymskich położonego w miejscowości Rządź, pow. Grudziądz³. Szkoła Podstawowa w Rębiskach, pow. Wejherowo podarowała Muzeum zebrane z pola kości ludzkie i ceramikę kultury wschodniopomorskiej. Andrzej Prądnicki zamieszkały w Gdańsku-Wrzeszczu ofiarował topór żelazny wczesnośredniowieczny, znaleziony w fosie zamkowej w Malborku⁴.

Opisane niżej stanowiska podane są w porządku alfabetycznym.

Ciepłe, pow. Tczew

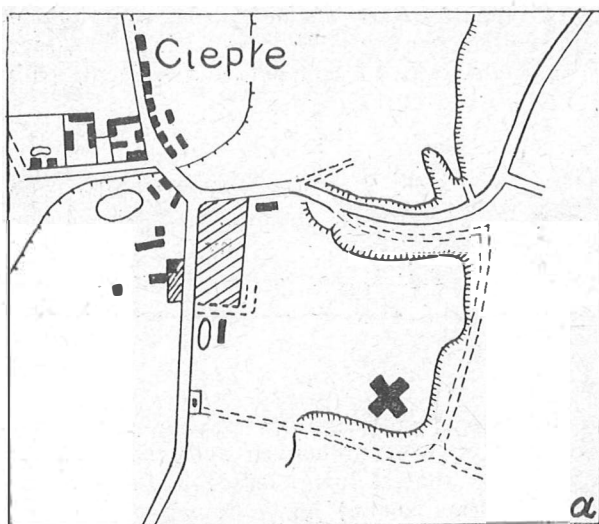
W październiku 1968 r. pracownicy Muzeum Archeologicznego w Gdańsku i Muzeum Zamkowego w Malborku przeprowadzili badania powierzchniowe na terenie grodziska nr II w Ciepłym, pow. Tczew. Grodzisko to położone jest około 300 m na południowy wschód od wsi, na skraju wysoczyzny i w odległości około 250–300 m na południe od grodziska nr III (ryc. 1a). U jego podnóża, w odległości 15 m od podstawy wału, na polu uprawnym PGR natrafiono na ułamki naczyń glinianych kultury amfor kulistych, spośród których wymienić można fragment górnej części naczynia o dość wysokiej, cylindrycznej szyjce, bogato zdobiony w górnej części szyjki, na przełomie szyjki i brzuśca oraz górnej części brzuśca ornamentem stempelkowym w postaci poziomych i ukośnych nakłuć. Powierzchnia gładka, brunatna (ryc. 1b). W zbiorach Muzeum zainwentaryzowane zostały pod numerem 1968:73. Z uwagi na systematyczne niszczenie poprzez orkę zarówno grodziska, jak i wyżej wspomnianego stanowiska zaplanowane zostały w najbliższym czasie badania ratownicze na wyżej wymienionych obiektach.

Gdańsk-Wrzeszcz

W 1968 r. Muzeum Archeologiczne w Gdańsku otrzymało w darze od Ryszarda Pytla zamieszkałego w Gdańsku-Wrzeszczu przy ul. Słowackiego 105 sestercję brązową rzymską z wizerunkiem Marka Aureliusza (161–180) (ryc. 2). Powyższa moneta odkryta została w czasie prac prowadzonych na terenie ogrodu położonego na posesji przy ul. Słowackiego 105. Obecnie stanowi ona własność Muzeum i zainwentaryzowana jest pod numerem 1968:52.

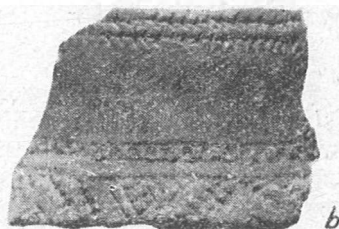
³ W. La Baume, *Zwei Germanische Grabfunde aus Ronsden*, Kr. Graudenz, [w:] Mannus, Ergänzungsband VI, 1928.

⁴ M. Haftka, *Wczesnośredniowieczne topory z Malborka*, „Pomorania Antiqua”, t. IV, s. 445.

Ryc. 1a. Cieple, pow. Tczew. Plan sytuacyjny stanowiska, skala 1:30 000

Fig. 1a. Cieple, Tczew district. Site plan, scale 1:30 000

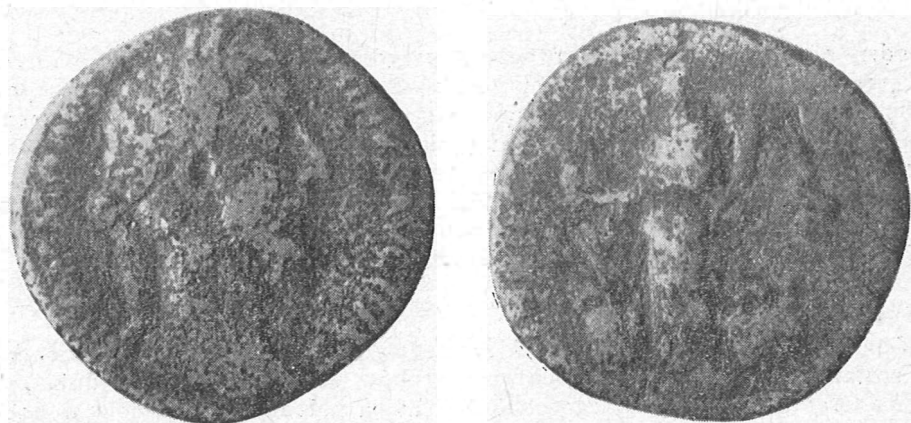

Ryc. 1b. Cieple, pow. Tczew. Fragment naczynia glinianego

Fig. 1b. Cieple, Tczew, district. Fragment of clay pot

Kamionka Szlachecka, pow. Starogard Gdański

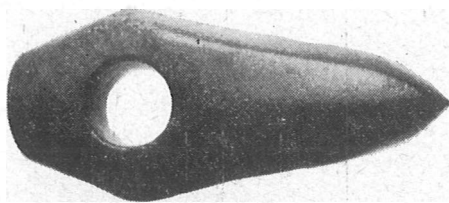
Szkoła Podstawowa w Kolińcu, pow. Starogard Gdański, podarowała Muzeum Archeologicznemu toporek kamienny kultury ceramiki sznurowej, który został zapisany pod numerem inwentarza 1968:59. Bliższe miejsce odkrycia znaleziska nie jest znane. Toporek kształtu łódkowatego poszerzony jest przy

Ryc. 2. Gdańsk-Wrzeszcz. Moneta brązowa rzymska

Fig. 2. Gdańsk-Wrzeszcz. Bronze Roman coin

otworze i posiada płasko zużyty obuch. Ostrze asymetryczne, zaokrąglone, nieco skośnie zużyte. Powierzchnia gładka, czarna. Wymiary: dł. 13 cm, szer. ostrza 5,5 cm, szer. obucha 3 cm, średn. otw. 2,3 cm, szer. najw. 6 cm, grub. 4,5 cm (ryc. 3).

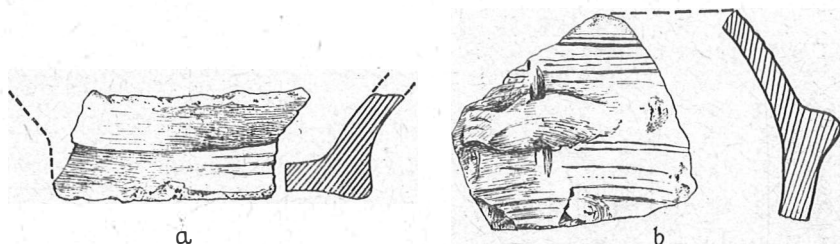

Ryc. 3. Kamionka Szlachecka, pow. Starogard Gdański. Toporek kamienny

Fig. 3. Kamionka Szlachecka, Starogard Gdański district. Stone axe

Luzino, pow. Wejherowo

Na polu gospodarza Feliksa Zaleskiego, położonym w pobliżu zabudowań wyżej wymienionego, w czasie badań powierzchniowych społeczny opiekun zabytków w Luzinie Kazimierz Dampz znalazł luźno leżące 2 ułamki ceramiki pochodzące ze znajdującej się tam i znanej już w latach poprzednich osady wczesnośredniowiecznej.

Ryc. 4. Luzino, pow. Wejherowo: a — część przydenne naczynia; b — fragment naczynia, skala 1:2,5

Fig. 4. Luzino, Wejherowo district: a — bottom part of a pot; b — fragment of a pot, scale 1:2,5

Jeden z nich jest to fragment części przydennej z silnie wydłużonym, wklęsłym dnem, zdobionym poziomymi, równoległymi, niedbale wykonanymi żłobkami; barwa szarobrunatna (ryc. 4a). Drugi ułamek stanowi fragment zaokrąglonego brzuśca z doklejonym poziomym uchem pionowo przekłutym. Przy otworze rozchodzą się wgłębienia wskazujące na użytkowanie naczynia. Występuje na nim ornament w postaci nieregularnych, poziomych żłobków (ryc. 4b). Gлина dobrze wypalona barwy ceglastobrunatnej.

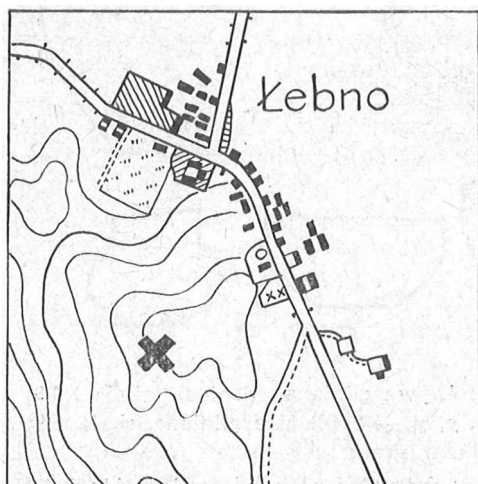
Powyższe ułamki naczyń zainwentaryzowane są pod numerem 1968:60.

Łebno, pow. Wejherowo

W połowie lipca 1968 r. Muzeum Archeologiczne w Gdańsku powiadomiono zostało o przypadkowym odkryciu grobów skrzynkowych znajdujących się na terenie lasu położonego około 300 m na południe od kościoła w Łebnie, pośrodku drogi polnej prowadzącej w kierunku Karwiny. Odkryte groby wyłoniły się około 30 m od północnej granicy lasu sosnowego w kierunku południowym (ryc. 5). Pracownicy Muzeum przeprowadzili na miejscu

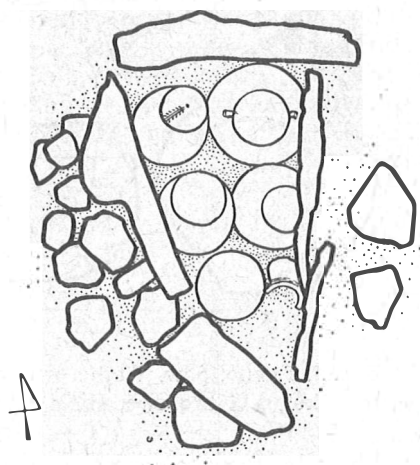
odkrycia badania ratownicze, w których wyniku wyeksplorowano 3 groby skrzynkowe, z pozostałych zaś zniszczonych zebrano z powierzchni luźno leżącą ceramikę. Dokumentacja opisowa i rysunkowa grobów sporządzona została przez mgr Elżbietę Skarbek.

Grób nr 1 (skrzynkowy) częściowo zniszczony, zorientowany na osi północ-południe. Brak było płyt nakrywających. Północny i zachodni bok skrzynki zbudowany był z pojedynczych grubych płyt piaskowca. Ścianę wschodnią grobu tworzyły dwie cienkie płyty. W części południowej ściany skrzyni schodziły się ukośnie ku środkowi; zamknięcia dopełniał duży, tylko z jed-

Ryc. 5. Łebno, pow. Wejherowo. Plan sytuacyjny stanowiska, skala 1:37 000

Fig. 5. Łebno, Wejherowo district. Site plan, scale 1:37 000

Ryc. 6. Łebno, pow. Wejherowo. Grób skrzynkowy nr 1, skala 1:25

Fig. 6. Łebno, Wejherowo district. Chest grave 1, scale 1:25

nej strony łupany kamień. Ponadto od strony południowej, wschodniej i zachodniej, grób obwarowany był dość licznymi kamieniami polnymi (ryc. 6).

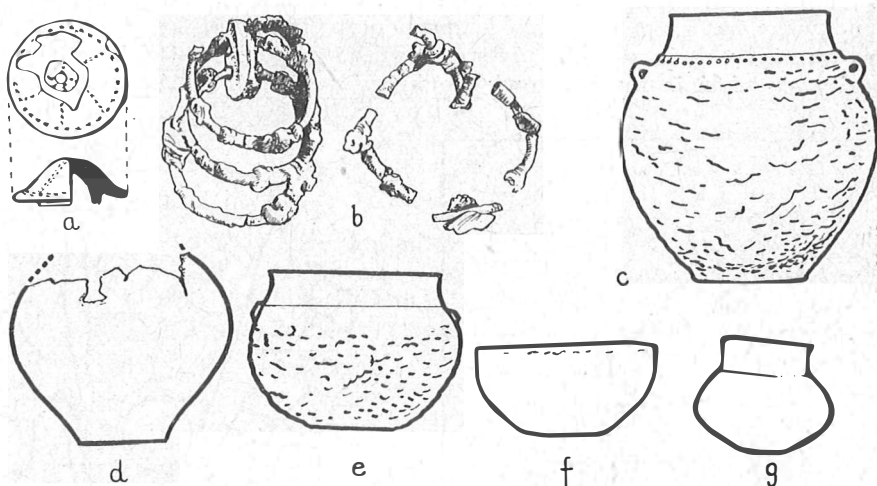
Wnętrze grobu zawierało 6 popielnic ze znajdującymi się wewnątrz przepalonymi kośćmi ludzkimi, w tym 5 popielnic przykrytych było pokrywami. Popielnice stały na płasko łupanych kamieniach.

Popielnica 1 — (twarzowa) fragmentarycznie zachowana, o baniastym brzuscu i niskiej stożkowatej szyjce, na której zachowały się ślady po uszkach. Powierzchnia gładka, czerniona. Pokrywa czapkowata z rytym ornamentem jodełkowym, czerniona. Wymiary: wys. 2,5 cm, średn. 6,8 cm, średn. otw. 2,8 cm (ryc. 7a). Obok popielnicy znajdowały się fragmenty przepalonych kolczyków brązowych tkwiących w wielokrotnie przekłutych w kilku miejscach uchach (ryc. 7b).

Popielnica 2 — dużych rozmiarów, o baniastym brzuscu chropowatym i krótkiej cylindrycznej szyjce oraz zaokrąglonej krawędzi, nieco zgrubiałej, wychylonej nieznacznie na zewnątrz. U nasady szyjki znajdują się dwa symetrycznie rozmieszczone, poziomo przekłute ucha, a także ornament stem-

pelkowy składający się z poziomego rzędu dołków. Dno wyodrębnione, gładkie. Barwa jasnobrunatna. Wymiary: średn. otw. 19,5 cm, średn. brzuśca 31,5 cm, średn. dna 13,5 cm, wys. 31,5 cm, grub. 0,7 cm (ryc. 7c).

Pokrywa — misa zachowała się tylko fragmentarycznie.

Ryc. 7. Lebnó, pow. Wejherowo: a — pokrywa gliniana, zdobiona; skala 1:4,5; b — kolczyki brązowe, skala 1:1; c, d, e, g — popielnice gliniane, skala 1:9; f — misa gliniana, skala 1:9

Fig. 7. Lebnó, Wejherowo district: a — decorated clay lid, scale 1:4,5; b — bronze ear-rings, scale 1:1; s, d, e, g — clay urns, scale 1:9; f — clay bowl, scale 1:9

Popielnica 3 — uszkodzona w górnej części, kształtu dwustożkowatego o zaokrąglonym załomie brzuśca; powierzchnia gładka, jasnobrunatna. Wymiary: zachowana wys. 22,5 cm, średn. brzuśca 25,8 cm, średn. dna 9,2 cm (ryc. 7d).

Popielnica 4 — szerokootworowa, o baniastym brzuścu, z krótką wyodrębnioną szyjką, o krawędzi nieco zgrubiałej, wychylonej na zewnątrz. U nasady szyjki znajdują się dwa płaskie guzy umieszczone naprzeciwległe. Powierzchnia szyjki gładka, brzuśca — chropowata, barwa brunatna. Dno wyodrębnione, płaskie. Wymiary: średn. otw. 20,4 cm, średn. brzuśca 25,5 cm, średn. dna 10,5 cm, wys. 19 cm, grub. 0,5 cm (ryc. 7e).

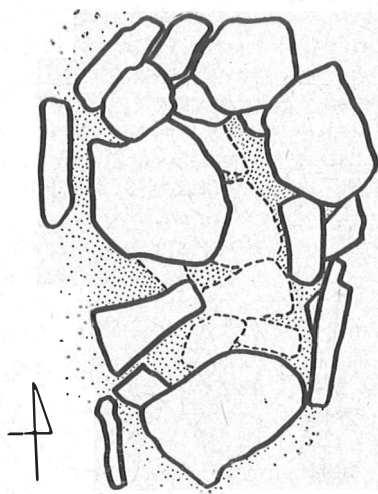
Pokrywa — misa szerokootworowa, półkolistą o płaskim dnie, krawędź prosta miejscami karbowana. Powierzchnia gładka, brunatna. Wymiary: średn. otw. 21,5 cm, średn. dna 9,5 cm, wys. 9,5 cm, grub. 0,5 cm (ryc. 7f).

Popielnica 5 — o dwustożkowatym brzuścu z zaokrąglonym załomem, szyjka wyodrębniona, cylindryczna, krawędź zaokrąglona, wychylona na zewnątrz. Powierzchnia gładka, brunatna. Dno słabo wyodrębnione, płaskie. Wymiary: wys. 13,8, średn. otw. 11,5 cm, średn. brzuśca 16 cm, średn. dna 5 cm (ryc. 7g).

Popielnica 6 — fragmentarycznie zachowana o dwustożkowatym brzuścu z zaokrąglonym załomem, szyjka krótka, wklęsła z wyodrębnioną na zewnątrz krawędzią. Powierzchnia gładka, brunatna.

Grób nr 2 (skrzynkowy) wystąpił w odległości 1,5 m w kierunku południowo-wschodnim od grobu nr 1. Zniszczony, bez płyt okrywających. Grób w kształcie nieregularnego prostokąta, od strony północnej owalny, zbudowany z dwóch warstw kamieni polnych średniej wielkości. Boki wschodni i zachodni pobudowane z drobnych kamieni i małych płyt piaskowca. Od strony południowej zamknięcie grobu stanowi duży, ciosany dwustronnie kamień. Dno grobu wyłożone było płasko łupanymi kamieniami, głębokość grobu około 32 cm (ryc. 8).

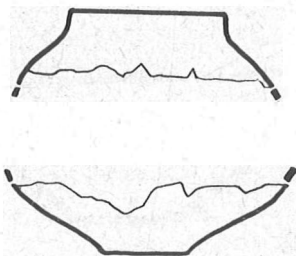
Inwentarz grobu stanowiły fragmenty ceramiki i przepalone kości ludzkie. Spośród ceramiki wymienić można duże naczynie zachowane fragmentarycznie w górnej i dolnej części. Szyjka krótka, cylindryczna, krawędź płasko ścięta, zgrubiała. Dno płaskie, wyodrębnione. Powierzchnia gładka, brunatna. Wymiary: średn. otw. 19,8 cm, średn. dna 10,4 cm, grub. 0,8 cm (ryc. 9).

Ryc. 8. Łebno, pow. Wejherowo. Grób skrzynkowy nr 2, skala 1:20

Fig. 8. Łebno, Wejherowo district.

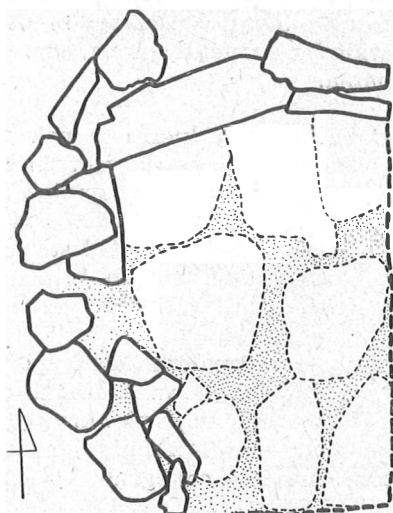
Chest grave 2; scale 1:20

Ryc. 9. Łebno, pow. Wejherowo. Naczynie gliniane fragmentarycznie zachowane, skala 1:10

Fig. 9. Łebno, Wejherowo district. Clay pots fragmentarily preserved, scale 1:10

Grób nr 3 (skrzynkowy) zorientowany na osi północ-południe, zbudowany w kształcie nieregularnej, czworobocznej skrzyni. Północny i południowy bok tworzyły płyty piaskowca; od zachodu grób obwarowany był kamieniami płasko łupanymi i okrągłymi. Brak było kamieni od strony południowej.

Ryc. 10. Łebno, pow. Wejherowo.
Grób skrzynkowy nr 3, skala 1:25

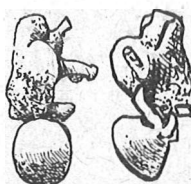
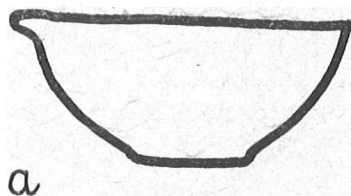
Fig. 10. Łebno, Wejherowo district.
Chest grave 3, scale 1:25

Wschodnia część ze względu na przeszkadzające korzenie nie została rozkopana. Głębokość grobu 60 cm, dno wyłożone było płytami kamiennymi (ryc. 10).

Inwentarz grobu stanowiły naczynia całkowicie zniszczone, przepalone kości ludzkie oraz ozdoby brązowe. Z naczyń wymienić można częściowo zrekonstruowaną dużych rozmiarów misę z guzkiem przy krawędzi o kształcie ściętego stożka i płaskim wyodrębnionym dnie. Krawędź zaokrąglona, nieco zgrubiała, szyjka wklęsła. Powierzchnia gładka, brunatna. Wymiary: wys. 9,5 cm, średn. otw. 20,8 cm, grub. 0,8 cm (ryc. 11a).

Ozdoby brązowe reprezentują dwa uszkodzone wisiorki kształtu gruszkowatego oraz pochodzące prawdopodobnie od nich kółka brązowe. Jeden z wisiorków stopiony jest z bliżej nie określonym przedmiotem brązowym (ryc. 11b).

Powyższy materiał uzyskany z badań ratowniczych prowadzonych w Łebnie na cmentarzysku kultury wschodniopomorskiej określić można chronologicznie na wczesny i środkowy okres lateński. Stanowi on własność Muzeum Archeologicznego w Gdańsku i zainwentaryzowany został pod nr 1968:41.

Ryc. 11. Łebno, pow. Wejherowo: a — misa gliniana, skala 1:5; b —
wisiorki brązowe, skala 1:1,25

Fig. 11. Łebno, Wejherowo district: a — clay bowl, scale 1:5; b —
bronze pendants, scale 1:1,25

Maciejewo, pow. Tczew

Podczas badań powierzchniowych przeprowadzonych przez pracowników Muzeum Archeologicznego — mgr mgr M. Pietrzaka i J. Podgórskiego oraz mgr M. Haftkę z Muzeum Zamkowego w Malborku na terenie wsi Maciejewo, pow. Tczew, odkryto nowo poznaną osadę neolityczną kultury pucharów

lejkowatych. Powyższa osada znajduje się na łagodnym wzniesieniu położonym w zakolu rzeki Wierzyca, około 1 km na północ od Pelplina (ryc. 12). Z powierzchni jej zebrano luźno leżące ułamki ceramiki, jak fragment łyżeczki glinianej (ryc. 13a), dalej fragment naczynia słabo profilowanego o zaokrąglonej krawędzi, która zdobiona jest ornamentem słupków i zygzakowatą linią poziomą. Powierzchnia gładka, jasnobrunatna (ryc. 13b). Śródszczona część naczynia o grubej ścianie posiadająca ornament pionowych słupków i przerywanej linii falistej. Powierzchnia gładka barwy ciemnobrunatnej (ryc. 13c).

Materiał z osady neolitycznej w Maciejewie zainwentaryzowany jest pod numerem 1968:62.

Ponadto na polu należącym do PGR Maciejewo, na zachód od wyżej wzmiankowanej osady neolitycznej, w miejscu gdzie rzeka Wierzyca czyni zakole, u wejścia do zakola na znajdującym się tam prawdopodobnie grodzisku wczesnośredniowiecznym zebrano luźno leżące ułamki naczyń glinianych. Wśród kilkudziesięciu mało charakterystycznych znajdowała się 1 część przydenna oraz 3 fragmenty górnych części naczynia posiadające krawędzie znacznie wychylone na zewnątrz; dwa z nich zdobione są ukośnymi słupkami nakłuc, wielokrotną linią falistą i wielokrotną linią pionowych słupków wykonanych wielozębnym narzędziem (ryc. 13d, e).

Powyższy materiał został zainwentaryzowany pod numerem 1968:63.

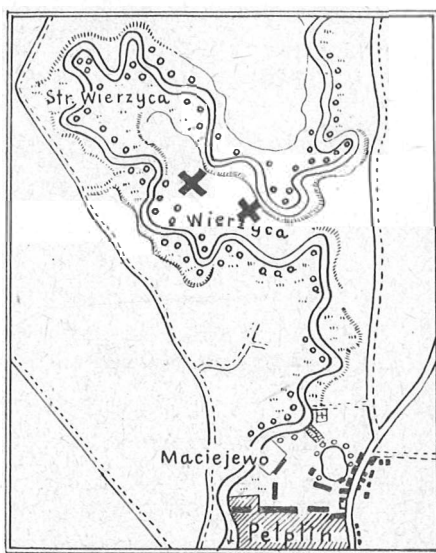
Pomieczyno, pow. Kartuszy

Wiosną 1968 r. Robert Hewelt, społeczny opiekun zabytków w Rąbie, pow. Kartuszy, zgłosił Muzeum Archeologicznemu w Gdańsku o odkryciu podczas prac rolnych na polu gospodarstwa Aleksandra Mielewcy kilka grobów skrzynkowych. Miejsce znaleziska znajduje się na niewielkim wzgórzu w pobliżu zabudowań ww, po lewej stronie drogi polnej z Pomieczyna do Rąbia (ryc. 14). Przybyli na miejsce odkrycia pracownicy Muzeum Archeologicznego stwierdzili istnienie trzech grobów skrzynkowych: jednego zniszczonego i dwóch częściowo zniszczonych.

Inwentarz pochodzący z grobów został przewieziony do Muzeum i zainwentaryzowany pod numerem 1968:18.

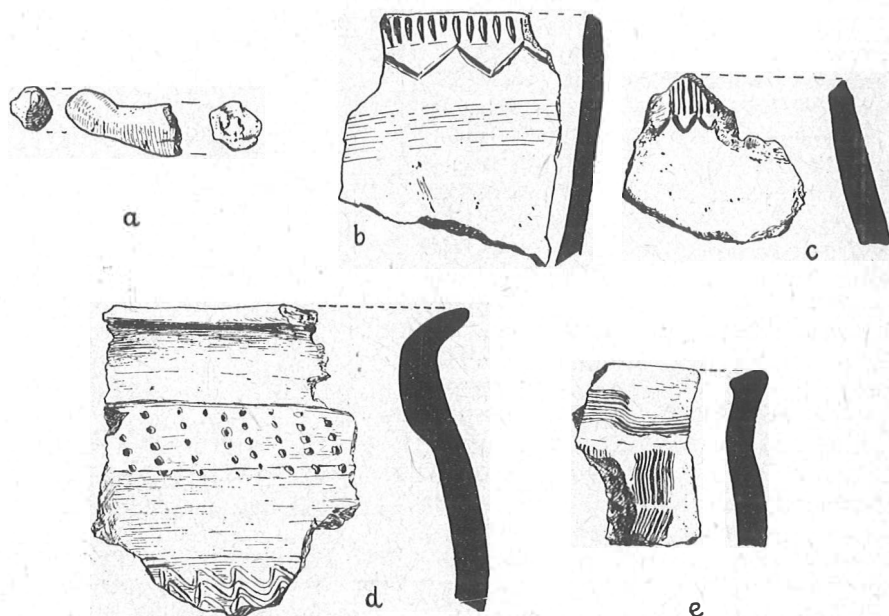
Grób nr 1

Popielnica 1 — o zaokrąglonym brzuścu i dość wysokiej, wydłużonej stożkowatej szyjce. U nasady szyjki znajduje się poziomy rząd odciśków ukośnych wykonanych dość niedbale patykiem. Powierzchnia gładka,

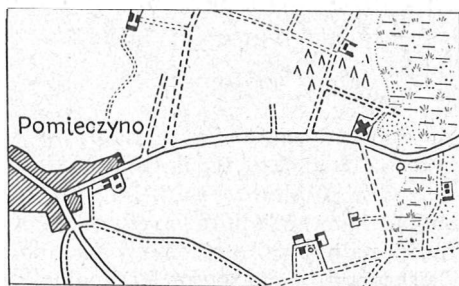
Ryc. 12. Maciejewo, pow. Tczew.
Plan sytuacyjny stanowiska, skala 1:45 000

Fig. 12. Maciejewo, Tczew district.
Site plan, scale 1:45 000

Ryc. 13. Maciejewo, pow. Tczew: a — fragment łyżeczki glinianej, b, c — ułamki naczyń neolitycznych, skala 1:2,2; d, e — ceramika wczesnośrednio-wieczna, skala 1:2,2

Fig. 13. Maciejewo, Tczew district: a — fragment of clay spoon: b, c — fragments of neolithic pots, scale 1:2,2; d, e — Early Mediaeval pottery, scale 1:2,2

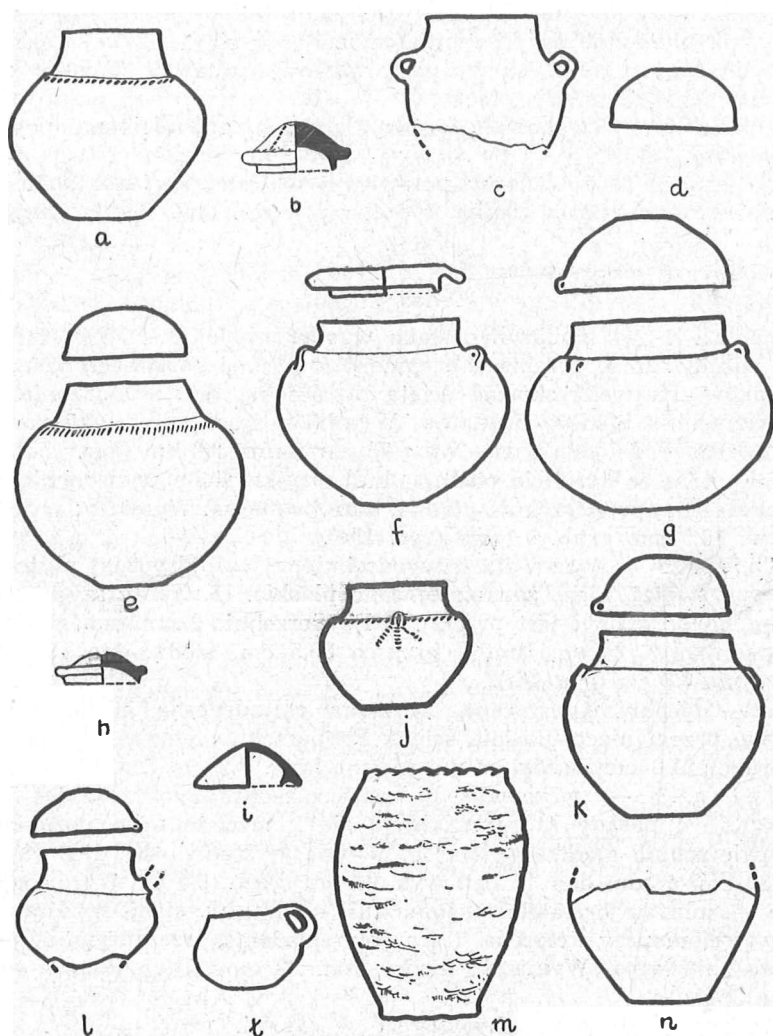
Ryc. 14. Pomieczyno, pow. Kartuzi. Plan sytuacyjny stanowiska, skala 1:56 000

Fig. 14. Pomieczyno, Kartuzi district. Site plan, scale 1:56 000

jasnobrunatna. Wymiary: średn. otw. 13,3 cm, średn. brzuśca 26,5 cm, średn. dna 10,5 cm, wys. 24 cm (ryc. 15a).

Pokrywa — czapkowata, wpuszczana o cylindrycznej zakładce. Wzdłuż nieco zgrubiałego, zaokrąglonego brzegu pokrywy biegnie dookoła ornament wykonany pątykiem. Na jej wierzchołku znajduje się dołek, od którego promieniście rozchodzi się ornament dołków. Powierzchnia gładka, brunatna. Wymiary: średn. 14,2 cm, średn. otw. 10,2 cm, wys. 5,1 cm (ryc. 15b).

Popielnica 2 — zachowała się tylko w górnej części szyjki cylindryczna,

Ryc. 15. Pomieczyno, pow. Kartuzy: a — popielnica gliniana nr 1; b — pokrywa gliniana popielnicy nr 1; c — popielnica gliniana nr 2; d — misa gliniana popielnicy nr 3; e — popielnica gliniana nr 1 z pokrywką; f — popielnica gliniana nr 2 z pokrywką; g — popielnica nr 3 z pokrywką; h — pokrywa popielnicy nr 4; i — pokrywa popielnicy nr 5; j — popielnica nr 1; k — popielnica nr 2 z pokrywką; l — popielnica nr 3 z pokrywką; i — popielnica nr 4, m — popielnica nr 5; n — popielnica nr 6 zachowana fragmentarycznie; skala 1:10

Fig. 15. Pomieczyno, Kartuzy district: a — clay urn No. 1; b — clay lid to urn 1; c — clay urn No. 2; d — clay bowl to urn No. 3; e — clay urn No. 1 with lid; f — clay urn No. 2 with lid; g — urn No. 3 with lid; h — lid to urn No. 4; i — lid to urn No. 5; j — urn No. 1; k — urn No. 2 with lid; l — urn No. 3 with lid; i — urn No. 4; m — urn No. 5; n — urn No. 6 fragmentarily preserved, scale 1:10

dość wysoka, krawędź nieznacznie wychylona na zewnątrz. Brzusiec zaokrąglony, na przełomie szyjki i brzuśca znajdują się 2 szerokie, taśmowate ucha. Powierzchnia gładka, barwy pomarańczowobrunatnej. Wymiary: średn. otw. 13,2 cm, wys. 18 cm (ryc. 15c).

Popielnica 3 — zachowała się w ułamkach, grubościenna, powierzchnia chropowata.

Pokrywa — misa, zachowana w połowie, o wklęsłej szyjce i słabo zaznaczonym dnie. Powierzchnia gładka. Wymiary: średn. otw. 16,6 cm, wys. 8 cm (ryc. 15d).

Grób nr 2

Popielnica 1 — baniasta, o słabo wyodrębnionej, krótkiej, stożkowatej szyjce, u nasady której przebiega ornament w postaci poziomego pasma ukośnych słupków. Krawędź skośnie ścięta do środka, dno wyodrębnione, płaskie. Powierzchnia gładka, brunatna. Wymiary: średn. otw. 16,5 cm, średn. brzuśca 29 cm, średn. dna 9 cm, wys. 26 cm, grub. 0,6 cm (ryc. 15e).

Pokrywa — misa w kształcie odcinka kuli, szyjka słabo wyodrębniona, krawędź zaokrąglona, powierzchnia gładka, szarobrunatna. Wymiary: wys. 5,5 cm, średn. otw. 16,5 cm, grub. 0,7 cm (ryc. 15e).

Popielnica 2 — wazowata o wyodrębnionej cylindrycznej szyjce i krawędzi prosto ściętej, nieco zgrubiałej. Dno płaskie. U nasady szyjki znajdują się 3 ucha, jedno z nich jest przekłute. Powierzchnia brunatna, gładka. Wymiary: średn. otw. 20 cm, średn. brzuśca 30,5 cm, średn. dna 10 cm, wys. 23,5 cm, grub. 0,7 cm (ryc. 15f).

Pokrywa — płaska, wpuszczana, zakładka cylindryczna niska, miejscami uszkodzona, brzegi nieco ukośnie ścięte. Powierzchnia gładka, brunatna. Wymiary: średn. 21,6 cm, średn. otw. 14,8 cm, wys. 3,2 cm (ryc. 15f).

Popielnica 3 — wazowata, o brzuścu zaokrąglonym, szyjce krótkiej cylindrycznej, u nasady której znajdują się 2 nieduże ucha poziomo przekłute. Powierzchnia gładka, brunatna. Wymiary: średn. otw. 19,8 cm, średn. brzuśca 33 cm, średn. dna 12 cm, wys. 26 cm, grub. 0,5 cm (ryc. 15g).

Pokrywa — misa w kształcie odcinka kuli o płaskim, słabo wyodrębnionym dnie, z wgłębieniem przy krawędzi i 1 uchem poziomo przekłutym. Powierzchnia gładka, brunatna. Wymiary: średn. otw. 22 cm, średn. dna 7 cm, wys. 9 cm (ryc. 15g).

Popielnica 4 — nie zachowała się w całości.

Pokrywa — czapkowata, wpuszczana, ze zgrubiałą wyodrębnioną krawędzią i dolkiem na wierzchołku. Powierzchnia gładka, brunatna. Wymiary: średn. 11 cm, wys. 2,5 cm (ryc. 15h).

Popielnica 5 — nie zachowała się w całości.

Pokrywa — w kształcie odcinka kuli, nieregularna, ze słabo zaznaczoną zakładką. Powierzchnia gładka. Wymiary: średn. otw. 14,8 cm, wys. 6 cm (ryc. 15i).

Grób nr 3

Popielnica 1 — o kulistym brzuścu, szyjka wklęsła, krawędź zaokrąglona i wychylona nieco na zewnątrz. Na przełomie szyjki i brzuśca przebiega poziomo ornament ukośnych nakłuć. Prócz tego na tym samym poziomie znajdują się 2 taśmowate poziomo przekłute ucha usytuowane naprzeciwległe, od których rozchodzi się ukośnie ku dołowi w trzech liniach orna-

ment składający się także z nakłuć patyka. Powierzchnia w całości gładka, barwy brunatnej. Wymiary: średn. otw. 12,8 cm, średn. brzuśca 18,5 cm, średn. dna 9,5 cm, wys. 16,5 cm (ryc. 15j).

Popielnica 2 — wazowata o szyjce wyodrębnionej, krótkiej, cylindrycznej i krawędzi zaokrąglonej, nieco zgrubiałej, wychylonej na zewnątrz. U nasady szyjki znajdują się naprzeciwległe dwa spłaszczone dość duże guzy. Dno wyodrębnione, płaskie. Powierzchnia gładka, brunatna. Wymiary: średn. otw. 17,7 cm, średn. brzuśca 25,8 cm, średn. dna 11 cm, wys. 23,5 cm, grub. 0,7 cm (ryc. 15k).

Pokrywa — misa w kształcie odcinka kuli o spłaszczonym dnie, z uchem dość szerokim, poziomo przekłutym, znajdującym się przy krawędzi. Krawędź wyodrębniona, wychylona nieco na zewnątrz, pod krawędzią przebiega poziomo wklęsłość. Powierzchnia gładka, jasnobrunatna. Wymiary: średn. otw. 17,8 cm, wys. 6,5 cm, grub. 0,8 cm (ryc. 15k).

Popielnica 3 — dwustożkowata o zaokrąglonym załamie brzuśca, i dość wysokiej, cylindrycznej, wyodrębnionej szyjce i krawędzi płasko ściętej, wychylonej na zewnątrz. Brak części przydennej, dna oraz ucha. Powierzchnia gładka, czerniona. Wymiary: średn. otw. 12 cm, średn. brzuśca 18,4 cm, wys. zachowana 15,5 cm, grub. 0,6 cm (ryc. 15l).

Pokrywa — misa obejmująca, o spłaszczonym dnie z 1 małym uchem poziomo przekłutym u krawędzi. Powierzchnia gładka, brunatna. Wymiary: średn. otw. 14 cm, wys. 4,4 cm (ryc. 15l).

Popielnica 4 — kubek gliniany z zachowanym taśmowatym uchem, kubek kształtu kulistego. Krawędź kubka zaokrąglona i nachylona ku wnętrzu naczynia. Dno słabo wyodrębnione, płaskie. Powierzchnia gładka, brunatna. Wymiary: średn. otw. 10 cm, średn. brzuśca 13,7 cm, średn. dna 7 cm, wys. 10 cm, grub. 0,7 cm (ryc. 15l).

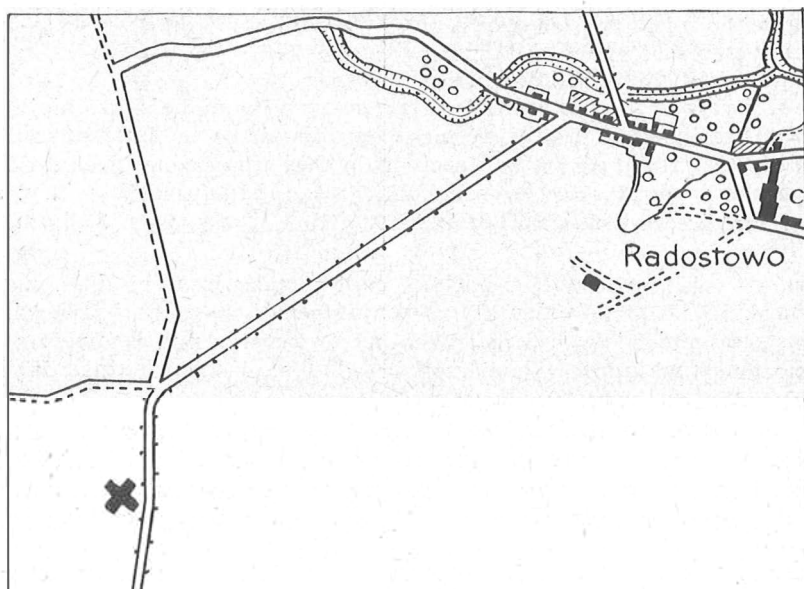
Popielnica 5 — o kształcie nieregularnym, w przybliżeniu jajowata, szyjka krótka, dno wyodrębnione płaskie, brzeg karbowany. Powierzchnia chropowata. Wymiary: średn. otw. 19 cm, średn. brzuśca 25,5 cm, średn. dna 13,5 cm, wys. 33,5 cm, grub. 0,5 cm (ryc. 15m).

Popielnica 6 — zachowała się tylko w dolnej części. Dno wyodrębnione, nieco wypukłe. Powierzchnia gładka, jasnobrunatna. Wymiary: średn. dna 11,5 cm (ryc. 15 n).

Uzyskany materiał wyżej opisany pozwala datować powyższe cmentarzysko kultury wschodniopomorskiej na wczesny i środkowy okres lateński.

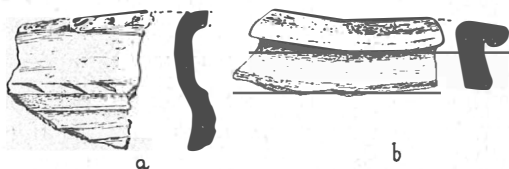
Radostowo, pow. Tczew

Pracownik Muzeum Archeologicznego w Gdańsku mgr J. Podgórski w jesieni 1968 r. przeprowadził badania powierzchniowe na terenie wsi Radostowo, pow. Tczew. Z Piaśnicy po prawej stronie drogi prowadzącej z Radostowa do Rajkowych, przy polu Alfonsa Żychowskiego, ca 100 m na południowy zachód od zabudowań (ryc. 16) ww zebrał luźno leżące, w liczbie kilkudziesięciu, ułamki ceramiki wczesnośredniowiecznej oraz 5 drobnych kości zwierzęcych. Spośród ceramiki wymienić można 2 fragmenty górnych części naczyń całkowicie obtaczanych, z których jeden ma dość wysoką, wyodrębnioną, cylindryczną szyjkę, krawędź wychyloną na zewnątrz i zdobiony jest poniżej krawędzi poziomymi żłobkami oraz ukośnymi słup-

Ryc. 16. Radostowo, pow. Tczew. Plan sytuacyjny stanowiska, skala 1:37 500

Fig. 16. Radostwo, Tczew district. Site plan, scale 1:37 500

Ryc. 17. Radostowo, pow. Tczew: a, b — ułamki naczyń glinianych, skala 1:2,7

Fig. 17. Radostowo, Tczew district: a, b — fragments of clay pots, scale 1:2,7

kami (ryc. 17a). Drugi fragment ma wklęsłą szyjkę i silnie wychyloną na zewnątrz, pogrubiłą nieco krawędź (ryc. 17b).

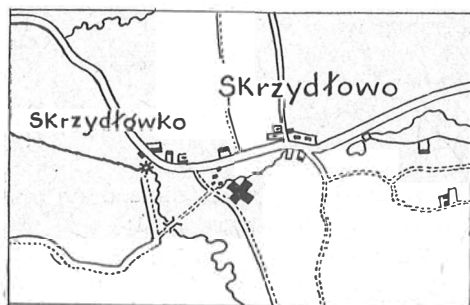
Wymieniona ceramika zainwentaryzowana jest pod numerem 1968:46 i 1968:67.

Skrzydłówek, pow. Kościerzyna

W początku sierpnia 1968 r. na niewielkim piaszczystym wzniesieniu położonym po prawej stronie drogi prowadzącej ze Skrzydłówka do Skrzydłowa, tuż przy budynku nowej kuźni, na granicy pól Skrzydłówka i Skrzydłowa, podczas kopania żwiru odkryto grób szkieletowy (ryc. 18). Z grobu tego pochodzą niekompletne kości szkieletu, 1 bransoleta brązowa, 3 zapinki brązowe, 2 brązowe końcówki od pasa, 2 złącza ogniwkowe oraz 2 brązowe okucia pasa (ryc. 19). Powyższe zabytki stanowią dar mgr Jerzego Knyby z Liceum Ogólnokształcącego w Kościerzynie. Przeprowadzone jesienią badania powierzchniowe przez pracowników Muzeum Archeologicznego w Gdańsku miały na celu zabezpieczenie kości szkieletu. Ze względu na poważny

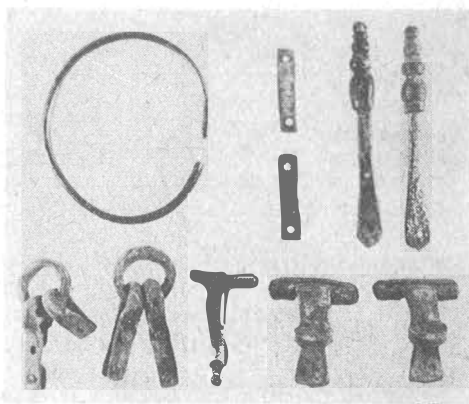
stopień zniszczenia cmentarzyska zaplanowane są w najbliższym roku badania ratownicze.

Na podstawie uzyskanych materiałów, cmentarzysko powyższe można zaliczyć do kultury wenedzkiej z drugiej połowy II w. i początków III w. n.e.

Ryc. 18. Skrzydlówko, pow. Kościerzyna. Plan sytuacyjny stanowiska, skala 1:50 000

Fig. 18. Skrzydlówko, Kościerzyna district. Site plan, scale 1:50 000

Ryc. 19. Skrzydlówko, pow. Kościerzyna. Zespół zabytków z grobu szkieletowego

Fig. 19. Skrzydlówko, Kościerzyna district. Furniture from a skeleton grave

Wyszecino, pow. Wejherowo

W ciągu r. 1968 Muzeum Kaszubskie w Kartuzach za pośrednictwem Kierownika Szkoły w Wyszecinie mgr Piotra Labudy przekazano Muzeum Archeologicznemu w Gdańsku zabytki w postaci popielnicy z pokrywą, pokrywy innej popielnicy, misy, przepalonych kości ludzkich oraz drobnych ułamków przedmiotów brązowych i żelaznych. Zabytki te pochodzą z grobu skrzynkowego, którego odkrycia dokonano przypadkowo podczas wkopywania nowych słupów dla bramy wjazdowej do zabudowań gospodarza Leona Wiśniewskiego. Gospodarstwo to położone jest w samej wsi, po lewej stronie drogi prowadzącej z Luzina.

Opis zabytków:

Popielnica gliniana o brzuscu zaokrąglonym, z wyodrębnioną wysoką, stożkowatą szyjką i krawędzią zaokrągloną wychyloną na zewnątrz. Dno wyodrębnione, płaskie. Powierzchnia w górnej części naczynia gładka, do połowy chropowata.

Wymiary: średn. otw. 9,2 cm, średn. brzusca 16,8 cm, średn. dna 8,2 cm, wys. 16 cm (ryc. 20a).

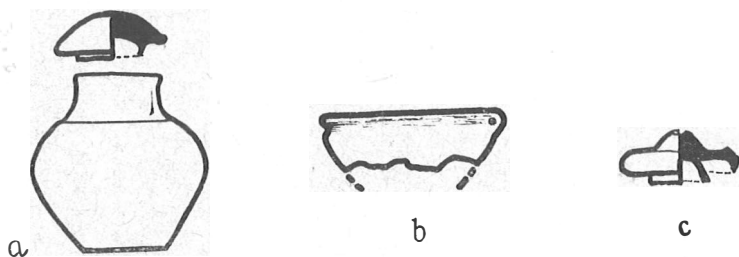
Pokrywa czapkowata z krótką, uszkodzoną zakładką, powierzchnia gładka, brunatna. Wymiary: średn. otw. 6 cm, średn. 10,8 cm, wys. 2,8 cm (ryc. 20a).

Misa — fragmentarycznie zachowana, szerokootworowa, o wklęsłej szyjce, z uchem poziomo przekłutym przy krawędzi. Powierzchnia gładka, brunatna. Wymiary: średn. otw. 20 cm (ryc. 21b).

Pokrywa — czapkowata, wpuszczana, z wysoką wyodrębnioną zakładką

i wierzchołkiem w kształcie stożka zakończonym dołkiem. Wymiary: średn. otw. 6 cm, średn. 12,8 cm, wys. 4,1 cm (ryc. 20c).

Wyżej opisane zabytki kultury wschodniopomorskiej stanowią własność Muzeum i zainwentaryzowane są pod numerem 1968:50.

Ryc. 20. Wyszecino, pow. Wejherowo: a — popielnica gliniana z pokrywą; b — misa gliniana; c — pokrywa gliniana, skala 1:8

Fig. 20. Wyszecino, Wejherowo district: a — clay urn with lid; b — clay bowl; c — clay lid, scale 1:8